

03.05.2021

Pormestari

41 §**Lausunto ympäristöministeriölle ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ehdotuksesta Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaksi**

HEL 2021-001303 T 00 01 06

VARELY/308/2021

Päätös

Pormestari antoi ympäristöministeriölle ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ehdotuksesta Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaksi seuraavan lausunnon:

Toimenpideohjelman tavoite vähentää meriympäristöön kohdistuvaa ihmisen toiminnasta aiheutuvaa räsitusta ja parantaa meriympäristön tilaa on kannatettava. Toimenpideohjelman eri osat kytkeytyvät toisiinsa sekä muihin meren hyvän tilan saavuttamiseen tähtääviin toimenpideohjelmiin. Toimenpideohjelmassa tulee panostaa tekstin yhtenäisyyteen sekä osakokonaisuuksien rakenteeseen ja selkeyteen.

Ravinnekuormituksen ja rehevöitymisen vähentäminen

Ravinnekuormitusta tulee vähentää Itämeren rehevöitymiskehityksen muuttamiseksi ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi. Suurin osa vähennyksistä tulee kohdistaa hajakuormitukseen maatalousalueilta. Maankäytöltään hajanaisilta alueilta tuleva paikallinen ravinnekuormitus voi olla merkittävä alueilla, jonne suurempia virtavesiä ei laske. Ohjelmassa tulee esittää tarkempi analyysi (kriittisten lähdealueiden tunnistus) siitä, miten toimenpiteitä kohdennetaan kustannustehokkaasti maankäytöltään hajanaisilla kaupunkialueilla. Yhtenäisen, käytännönläheisen ja tutkimustietoon pohjautuvan ohjeistuksen laatiminen on tärkeää erityisesti niiden toimenpiteiden osalta, joissa muut kuin valtion tahot ovat mukana toteuttamassa toimenpiteitä.

Vaarallisten ja haitallisten aineiden kuormituksen vähentäminen

Merenhoitoon tulee kytkeä mukaan vesienhoidon toimenpideohjelman hulevesitoimenpiteet. Lähivesien haitta-ainekuorma voi kasvaa ilman hulevesien imeyttämistä ja hidastamista.

Veneiden myrkkymaalien sääntelyn ja käsittelyn osalta veneiden talvisäilytyspaikkojen ja venesatamien yhteyteen esitetään rakennettavaksi uuden lainsäädännön vaatimusten mukaisia veneiden pesupaikkoja. Tämän toimenpiteen tehokkaan toteutuksen tueksi tarvitaan investointitukia.

03.05.2021

Pormestari

Teollisuuden jätevesien osalta toimenpideohjelmassa tulee huomioida uusimmat suositukset mm. teollisuusjätevesisopimusten, poikkeustilanteiden hallinnan ja luvituksen osalta teollisuudelle, ympäristöviranomaisille, vesilaitoksille ja poliittisille päätöksentekijöille (BEST-hanke, Better Efficiency for Industrial Sewage Treatment).

Merellisten uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö ja hoito

Ei kiintiöityjen kaupallisten kalalajien elinympäristön kunnostusta ja suojelua tulee painottaa alueilla, joissa on vapaa-ajan kalastusta. Arviot kuhan, ahvenen ja merikutuisen siian kantojen tilasta tulee tehdä kaikille merialueille, eikä vain niiden tärkeimmille kalastusalueille. Toimenpiteiden kytkökset muihin toimenpideohjelman osakokonaisuuksiin tulee kuvata paremmin, jotta saavutettaisiin synergiaetuja.

Haitallisten vieraslajien torjunta

Vieraslajien hallinnan kytkeminen vieraslajihallintasuunnitelmiin, jossa ei juuri mainita merellisiä lajeja, ei ole kestävä ratkaisu. Vieraslajien torjunta voidaan kytkeä toimenpideohjelman hoitokalastustoimenpiteisiin kannustamalla pääkaupunkiseudun rannikkoalueille asettuneen mustatäplätökon poistokalastuksiin.

Alusten runkojen pesun toteuttamista tulee tarkastella jo tässä vaiheessa. Runkojen pesuvesien käsittelystä huolehtiminen on ensiarvoisen tärkeää.

Roskaantumisen vähentäminen

Toimenpiteiden yhteydessä tulee selvittää kunta- ja maakuntatoimijoiden roskaantumisen hillinnän toimenpiteitä ja pyrkiä yhtenäistämään nämä hankkeet. Hylättyjen veneiden osalta tarvitaan myös muiden kuin lasikuituveneiden huomioimista.

Helsingin ranta-alueilla, saarissa ja merellisillä virkistysalueilla on parissa viikossa saman verran käyntikertoja kuin kaikissa Suomen kansallispuistoissa yhteensä koko vuoden aikana. Tämä korostaa roskaantumisen hillintään liittyvän viestinnän kehittämistä. Myös eri toimijoiden käytäntöjä roskaantumisen hillinnässä ja jätehuollossa tulisi yhtenäistää. Toimenpiteeseen sisällytetty jätteiden vastaanottoinfrastruktuurin kehittämisen rahoitus on tärkeää.

Hulevesien hallinnan merkitys korostuu kaupungistuneilla alueilla, ja hulevesien määrän hallinnan lisäksi myös sen laadun hallintaan tulisi kiinnittää jatkossa aiempaa enemmän huomiota. Hulevesiin kohdistuvien konkreettisten toimenpiteiden merkitystä tulee korostaa. Kaupun-

03.05.2021

Pormestari

kien ja kuntien laatimien hulevesien hallintasuunnitelmien jalkautusta tulee tukea.

Merenpohjan koskemattomuuden ja elinympäristöjen tilan parantaminen

Ruovikoiden hoidon merkitys on suuri kiintoainekuormitusta vastaanottavilla rannikkoalueilla. Ruovikoiden mosaiikkimaisen niiton mahdollisuuksia on selvitettävä laajasti ja toimenpiteeseen tulee sitouttaa kunta- ja muut paikalliset toimijat mahdollisimman nopeasti. Pienruoppausten koordinointiin tähtäävä toimet on hyvä toteuttaa yhdessä ruovikon hoidon toimenpiteiden kanssa, koska usein nämä tehdään saman aikaisesti. Ruoppausten ja läjitysten yhteydessä käytettävien silttiverhojen tulisi sisältyä suosituksena ruoppausohjeistuksiin ja olla vaatimuksena herkillä veden vaihdoltaan heikoilla alueilla. Liettyneiden pohjien vettä samentavaa vaikutusta tulisi pyrkiä hillitsemään, esim. rajoittamalla veneliikennettä herkäksi tunnistetuilla alueilla tai tutkimalla menetelmiä ja tekemällä suosituksia ja ohjeistuksia, joilla liettyneitä pohjia voitaisiin kiinteyttää.

Hydrografisten muutosten aiheuttamien häiriöiden estäminen

Toimenpiteen puitteissa ei ole huomioitu rannikonläheisten ruoppausten tai rantarakentamisen (laiturit, rantojen kovat jyrkät pinnat, satamat, aallonmurtajat yms.) aiheuttamia paikallisia veden virtaaman ja sedimentin kertymisen muutoksia tai eri rakenteiden yhteisvaikutuksia. Hydrografisten muutosten vaikutukset sedimentin liikkeisiin (esim. satamien sisäänkäynnit) tai sedimentaation (aallonmurtajien vaikutus aaltoenergian pienentymiseen) muutoksiin saattavat heikentää pohjakasvillisuuden tilaa. Ranta- ja vesirakentamisen aiheuttamat vaikutukset tulisi huomioida ja ratkaista paikallisilla tarkasteluilla ja kohdespesifisillä toimenpiteillä, ottaen huomioon vesirakenteiden kokonaismäärä ja luonnontilaisen rantavyöhykkeen rikkoutuneisuus.

Alueperusteisen luonnon- ja ympäristönsuojelun ja ennallistamisen sekä merialue-suunnittelun toimenpiteet

Suojelualueiden verkoston yhtenäisyys, kattavuus ja tehokkuus ovat meriympäristön hyvän tilan perusvaatimuksia samoin kuin ulkoisen paineen, pääosin ravinne-, orgaanisen aineksen ja kiintoaineen kuormituksen, vähentäminen. Olemassa olevien laajojen (lähinnä NATURA-) alueiden laajentamisen lisäksi yksityisten ja kuntien omistamien vesialueiden suojelua tulisi tehostaa, jotta suojeluverkoston puutteita saataisiin tilkittyä.

Kuntia tulisi tukea merialueen kattavien yleiskaavojen laadinnassa niin, että luonnonsuojelulliset näkökohdat tulisivat huomioitua kokonaisvaltaisesti koko rannikon osalta ja pienemmät suojelualueet tulisi kytkeä

03.05.2021

Pormestari

selvemmin osaksi laajempaa suojelualueiden verkostoa. Nykyisin paikalliset suojelutoimet tehdään paikallisin perustein ilman laajempaa tarkastelua alueen kytkeytyneisyydestä muihin suojelualueisiin.

Kuntien omistamilla alueilla olevien pienempien suojelualueiden perustamisen tueksi tulisi toimittaa laajempi suojelualueen kytkeytymistä selvittävä tarkastelu, jolla pienten suojelualueiden arvoa parannettaisiin. Erikseen mainitussa vieraspetojen pyyntitoimenpiteessä kannattaa seurata myös lintujen pesimäkantoja ja pesimätulosta pyyntiponnistuksen lisäksi.

Meriympäristön tilaan kohdistuvien riskien hallinta

Riskitilanteissa tehokkaan toiminnan varmistamiseksi on varmistettava henkilöresurssien riittävyys vastuorganisaatioissa. Tietolähteiden käytettävyyteen ja saatavuuteen on panostettava siten, että tiedot ovat kaikkien vastuutahojen saatavissa 24/7 vastikkeetta. Myös asiantuntijapalvelut viranomaisten tueksi on turvattava siten, että päivystysluotteen tuki on aina saatavilla. Toimenpiteessä esitettävä jätelain päivitys koskien öljyisen jätteen välivarastointia nähdään erittäin tarpeellisena.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 29.1.2021
- 2 Lausuntopyyntö 29.1.2020, liite, Ehdotus Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaksi vuosiksi 2022-2027 (fi)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Varsinais-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

03.05.2021

Pormestari

Lausuntopyyntö

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa Suomen merenhoitosuunnitelman kolmannesta osasta., ehdotuksesta Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaksi vuosille 2022–2027. Lausuntoa on pyydetty 14.5.2021 mennessä.

Esitys

Merenhoidon suunnittelua ohjaavat Suomessa laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetus merenhoidon järjestämisestä (980/2011), joilla on toimeenpantu Euroopan unionin meristrategiadirektiivi (2008/56/EY). Merenhoidon tavoitteena on meriympäristön hyvä tila rantaviivasta talousvyöhykkeen ulkorajalle saakka. Suomen merenhoitosuunnitelma päivitetään kolmessa vaiheessa kuuden vuoden välein. Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa Suomen meriympäristön tila 2018 päivitettiin vuonna 2018, ja toinen osa Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelma vuosille 2020–2026 päivitettiin vuonna 2020. Nyt on käynnissä suunnitelman kolmannen osan, toimenpideohjelman, päivittäminen. Tarkistettu merenhoitosuunnitelma viedään kokonaisuudessaan valtioneuvostolle hyväksyttäväksi vuoden 2021 lopussa.

Toimenpideohjelman tavoite on vähentää meriympäristöön kohdistuvia ihmisen toiminnasta aiheutuvia paineita ja parantaa meriympäristön tilaa. Direktiivin tarkoituksena on, että meriympäristön hyvä tila saavutetaan viimeistään vuonna 2020. Koska hyvää tilaa ei kaikilta osin ole saavutettu, tavoitteena on ollut sisällyttää tähän toimenpideohjelmaan kaikki tarvittavat lisätoimenpiteet, jotta meriympäristön hyvä tila olisi mahdollista saavuttaa viimeistään vuonna 2027 toimenpideohjelmakauden loppuun mennessä. Yleisiä ympäristötavoitteita vuodelta 2018 käytettiin tukemaan toimenpiteiden valitsemista.

Ohjelmassa tarkastellaan ravinnekuormituksen ja rehevöitymisen hillitsemistä, vaarallisten ja haitallisten aineiden vähentämistä, luonnon monimuotoisuuden suojelua, haitallisten vieraslajien torjuntaa, merellisten luonnonvarojen kestävän käytön ja hoidon edistämistä, merenpohjiin kohdistuvien ihmisvaikutusten vähentämistä, hydrografisten muutosten aiheuttamien häiriöiden estämistä, meren ja rantojen roskaantumisen ja vedenalaisen melun vähentämistä sekä meriympäristöön kohdistuvien riskien pienentämistä.

Merenhoidon toimenpiteiden perustan muodostavat olemassa olevat nk. nykyiset toimenpiteet, kuten kansainväliset sopimukset, EU- ja kansallinen lainsäädäntö ja erilaiset meren tilaa parantavat ohjelmat ja strategiat. Nykytoimenpiteistä Itämeren tilan kannalta merkittäviä ovat

03.05.2021

Pormestari

erityisesti vesienhoitosuunnitelmat vuosille 2022–2027, joiden tavoitteena on vähentää valuma-alueelta tulevaa kuormitusta. Pelkät nykytoimenpiteet eivät ole merenhoidon tavoitteiden saavuttamiseksi kuitenkaan riittäviä ja siksi merenhoidon toimenpideohjelmassa esitetään 65 uutta toimenpidettä.

Toimenpideohjelmaa toteutetaan toimintaympäristössä, joka on jatkuvassa muutoksessa. Erityisesti ilmastonmuutos vaikuttaa Itämeren ekosysteemiin ja mahdollisuuksiin saavuttaa meren hyvän tila. Ilmastonmuutoksen on ennustettu lisäävän erityisesti talviaikaista sadantaa ja ravinteiden huuhtoutumista Itämereen, mikä lisää kuormitusta vähentävien toimenpiteiden tarvetta entisestään. Veden lämpeneminen lisää eloperäisen aineen hajotusta ja pahentaa happikatoa. Tämä voi lisätä fosforin vapautumista hapettomilta pohjilta ja pahentaa "rehevöitymisen noidankehää". Lisäksi monen lajin sietokyky ilmastonmuutosta vastaan on heikentynyt elinympäristöissä tapahtuneiden ihmisen aiheuttamien muutosten vuoksi. Tämä voi haitata merellisten luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä ja heikentää alueellisten suojelutoimien tehokkuutta. Toimintaympäristön muutosta koskevassa osiossa tarkastellaan myös eri merellisten toimialojen ja lainsäädännön ennakoituja muutoksia.

Suomen merialueen hyvän tilan saavuttaminen ravinnekuormituksen ja rehevöitymisen osalta edellyttää kuormituksen vähentämistä edelleen. Suomesta Itämereen päätyvä kuormitus on viimeisten runsaan parinkymmenen vuoden aikana useilla merialueilla lievästi laskenut tai pysynyt ennallaan. Kuormituksen väheneminen johtuu pääasiassa piste-kuormituksen vähenemisestä ja hajakuormituksen muutokset ovat pienempiä. Fosforin hajakuormitus ei ole vähentynyt yhdelläkään merialueella, typen hajakuormituksessa on laskeva suuntaus kolmella merialueella. Vaikka useat toimialat aiheuttavat ravinnekuormitusta, suurin kuormittaja on maatalous, jonka osuus on 50–80 % fosfori- ja typpi-kuormituksesta. Maalta peräisin olevan ravinnekuormituksen vähentämisessä vesienhoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttaminen on ratkaisevaa ja tämän ohjelman 14 uutta ravinnekuormitusta ja rehevöitymistä vähentävää toimenpidettä täydentävät niitä. Uusilla toimenpiteillä pyritään vähentämään sekä kuormitusta että ravinteiden määrää meressä mm. vaikuttamalla ihmisten ruokavalioon ja lisäämällä kasvien ja luonnonkalan käyttöä ihmisravintona. Lisäksi toimenpiteillä pyritään edistämään ravinteiden kierrätystä mm. vähentämällä kotieläinten lannan aiheuttamaa ravinnekuormitusta sekä vähentämään mereen erityisesti rannikolta ja saaristosta tulevaa hajakuormitusta. Usean toimenpiteen tavoitteena on selvittää tietyistä lähteistä tulevan ravinnekuormituksen määrää ja laatua jatkotoimenpiteitä varten. Näitä ovat mm. meriliikenteeseen ja satamatoimintoihin liittyvät toimenpiteet. Lisäksi toimenpiteillä edistetään menetelmien kehitystyötä liittyen meren sisäisten

03.05.2021

Pormestari

ravinnevarastojen vähentämiseen ja kuolleen levämässän keräämiseen sekä parannetaan merta kuormittavan toiminnan arviointimenetelmien luotettavuutta. Useat toimenpiteistä vaikuttavat täysipainoisesti vasta suunnittelukauden loppupuolella tai seuraavalla kaudella.

Lausuntopalautteen toivotaan osoittavan ehdotuksessa Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaksi vuosille 2022–2027 olevia mahdollisia epäkohtia tai puutteita sekä myönteisiä seikkoja. Palautteesta koostetaan tiivistelmä.

Saatu lausunto

Asiasta on saatu kaupunkiympäristön toimialan ympäristön seuranta ja valvontayksikön lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 29.1.2021
- 2 Lausuntopyyntö 29.1.2020, liite, Ehdotus Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaksi vuosiksi 2022-2027 (fi)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Varsinais-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus

03.05.2021

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 41 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

03.05.2021

Pormestari

Jan Vapaavuori
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 07.05.2021.